

Załącznik .....
do uchwały Nr .....
Rady Powiatu w Nidzicy
z dnia .....

**Program Profilaktyczny w zakresie
promowania i wdrożenia prawidłowych metod
wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach
zagrożonych przemocą domową w Powiecie Nidzickim
na lata 2023-2027**

NIDZICA 2023

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Uzasadnienie programu	4
3. Prawne uwarunkowania programu	5
4. Adresaci programu	6
5. Założenia programu	7
6. Realizacja programu	9
6.1. Realizator programu	9
6.2. Partnerzy programu	9
6.3. Zakładane rezultaty	10
7. Źródła finansowania	11
8. Monitoring i sprawozdawczość	11

1. Wstęp

Dzieciństwo i rodzina w życiu człowieka odgrywają bardzo ważną rolę stanowią bowiem fundament dla społeczeństwa. Rodzina jest tym środowiskiem, w którym powstaje nowe życie, wzrasta, podlega prawom biologicznym i społecznym, jest kształtowane przez oddziaływania wychowawcze rodziców. Wychowanie i zwyczaje panujące w rodzinie mają wpływ na to, jakim człowiekiem w przyszłości będzie dziecko. Do prawidłowego rozwoju, bez zakłóceń czy zahamowań potrzebna jest atmosfera pełna miłości, akceptacji, zrozumienia, pomocy i poważnego traktowania ze strony rodziców.

Rodzina powinna być zdolna otoczyć swoich członków opieką i dać im poczucie bezpieczeństwa, wspierać rozwój, wyznaczać dziecku granice nie stosując wzmocnień negatywnych. Niestety, każdego dnia, media, informują nas o dramatycznych sytuacjach dzieci, które w wyniku konfliktów rodzinnych czy też nieodpowiedzialności opiekunów, rodziców, tracą to poczucie bezpieczeństwa, zdrowie, a nawet i życie.

Poprzez zjawiska społeczne czy ekonomiczne, które mają aktualnie miejsce (np. głód, bezrobocie, ubóstwo, choroby cywilizacyjne itd.) wiele rodzin mierzy się z trudem otaczającej rzeczywistości. Nie wszystkim udaje się zwalczyć trudne sytuacje, czego konsekwencją może być wyuczona bezradność, narastające napięcie i frustracja. Brak umiejętności radzenia sobie z rzeczywistością i negatywnymi emocjami może wzmacniać u członków rodziny zachowania „patologiczne”. Nieprawidłowa postawa rodzicielska oraz styl wychowania może rodzić w dziecku agresję lub wywoływać bezradność, uległość i powierzchowne traktowanie norm i wartości. Rodziną, która nie potrafi sprostać obowiązkom wobec dzieci oraz nie pozwala na zaspokojenie potrzeb, niezbędnych do prawidłowego rozwoju określana jest mianem rodziny dysfunkcyjnej.

Przemoc jest destrukcyjną siłą, która niszczy cały system rodzinny, dlatego niezbędne jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy domowej. Niezbędne jest prowadzenie działań profilaktycznych, mających na celu zatrzymanie lub niedopuszczenie do pojawienia się przemocy domowej. Przemoc wobec dziecka zawsze można zatrzymać. W wielu przypadkach można również zatrzymać proces uszkodzania psychiki dziecka. Troskliwa, wspierająca siatka opiekuńcza ma możliwość osłabić wpływ przemocy na dziecko, dzięki której dzieci będą w stanie odbudować swoje poczucie wartości

i wrażliwości. Kiedy zapewni się im bezpieczeństwo, mogą powrócić do normalnych zadań rozwojowych.

Walka z przemocą wobec dzieci jest konieczna i zaangażować się w nią powinni wszyscy. Zakładając rodzinę ludzie muszą zdawać sobie sprawę z odpowiedzialności, jaką biorą na siebie. Dzieci nie mogą być karane za niedojrzałość lub błędne decyzje rodziców. Mają rozwijać się wśród miłości, akceptacji, bezpieczeństwa i radości, a zapewnienie im tego to zadanie obojga rodziców.

Mając na uwadze fakt, iż pomoc dziecku i rodzinie doświadczającej problemu wymaga współpracy wszystkich instytucji, które są odpowiedzialne za udzielanie wsparcia i pomocy dziecku i rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Nidzickim, który wdrażany jest na poziomie lokalnym by zminimalizować negatywne zachowania wobec dzieci. Program jest kontynuacją Programu Profilaktycznego z zakresie promowania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Nidzickim na lata 2018-2022 przyjętego uchwałą Nr XLI/246/2018 Rady Powiatu w Nidzicy z dnia 28.03.2018r. pozostającego w spójności z Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Nidzickim.

2. Uzasadnienie

Istotnym elementem każdego lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej jest profilaktyka. Program Profilaktyczny został opracowany, aby zapobiegać i ograniczać występowanie zjawiska przemocy poprzez udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.

Na potrzeby Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową dokonano diagnozy zjawiska przemocy na terenie Powiatu Nidzickiego opierając się na danych za rok 2021 otrzymanych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu

Powiatu Nidzickiego oraz Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy, Szkół i Poradni. Pozyskane dane wskazują, iż przemoc domowa niewątpliwie jest zjawiskiem złożonym, zaś jego skala przyjmuje rozmiary, które skłaniają do refleksji nad sposobami jego ograniczania.

Jak wynika z najnowszych badań, najskuteczniejszą formą wdrożenia skutecznych działań o charakterze profilaktycznym, a tym samym sposobem ograniczania przemocy jest ich realizacja z uwzględnieniem zasady interdyscyplinarności i współpracy.

Konieczne zatem okazuje się podjęcie współpracy z przedstawicielami instytucji, realizujących działania w zakresie edukacji oraz opieki nad dziećmi i młodzieżą m.in. z placówkami oświatowymi.

3. Prawne uwarunkowania Programu

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. zakłada, że „(...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie, uznając, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia (...)”.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. zgodnie z art. 72 ust. 1 zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją” oraz zgodnie z ust. 2 „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych (...)”.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. podkreśla w art. 2 ust. 1, że „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości” a ust. 2 zwraca uwagę, że „Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi,

Kościółem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznym i prawnymi.”

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. w art. 3 ust. 1 wprowadza: „Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (...), w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.”

Podstawę prawną niniejszego Programu stanowi przepis art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który stanowi, że do zadań samorządu powiatowego należy „opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie”.

Powyższe akty prawne wskazują, iż wszystkim dzieciom przysługuje pomoc oraz troska. Zwracają szczególną uwagę na te dzieci, które są w szczególnie trudnej sytuacji, tj. mają trudne warunki materialne czy socjalne. To właśnie wobec nich i ich rodziców jednostki administracji samorządowej zobowiązane są podejmować szereg działań profilaktycznych i pomocowych przyczyniających się do poprawy ich warunków życia oraz do prawidłowego rozwoju dzieci.

4. Adresaci Programu

Niniejszy program adresowany jest do:

- osób doświadczających przemocy domowej, m.in.: dzieci, młodzieży, współmałżonków, partnerów, osób starszych czy niepełnosprawnych,
- osób stosujących przemoc domową,
- osób zagrożonych przemocą domową,
- świadków przemocy domowej,
- przedstawicieli władz lokalnych, instytucji oraz służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

5. Założenia Programu

Cel główny

Celem programu jest ograniczenie skali przemocy oraz skutków stosowania przemocy w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową poprzez promowanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Nidzickim realizowanych w formie działań profilaktycznych, które będą prowadzić do zwiększenia zakresu wiedzy mieszkańców powiatu, na temat zjawiska przemocy oraz sposobów skutecznej walki z nią. W sposób szczególny oddziaływania w ramach programu są skierowane do dzieci, młodzieży oraz ich rodziców.

Cele szczegółowe

I . Identyfikacja problemu i działania profilaktyczne

- Identyfikacja środowisk zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej na terenie Powiatu na podstawie danych uzyskanych przy współpracy z instytucjami zajmującymi się problemem przemocy m.in. policji, gminnych ośrodków pomocy społecznej i innych instytucji;
- Działania informacyjne prowadzone w instytucjach, placówkach i organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy.

II. Edukacja i promocja konstruktywnych postaw w rodzinie

- Działania profilaktyczne i edukacja społeczna mające na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej poprzez promocję konstruktywnych postaw w rodzinie,
- Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy w sytuacjach kryzysowych ze strony instytucji i organizacji pozarządowych,
- Zwiększenie umiejętności diagnozowania przemocy domowej i podejmowania skutecznych działań przez przedstawicieli różnych instytucji,
- Edukacja rodziców/opiekunów w zakresie właściwych postaw rodzicielskich, metod i form wychowania, radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci poprzez prowadzenie zajęć w placówkach oświatowych,

- Wspieranie rodzin we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- Zwiększenie świadomości społecznej o znaczeniu stosowania prawidłowych metod wychowawczych,
- Realizacja programów profilaktycznych i szkolnych programów wychowawczych skierowanych do rodziców dzieci i młodzieży zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej.

III. Promowanie stylu życia wolnego od przemocy

- Promocja prawidłowych metod wychowawczych, postaw rodzicielskich oraz stylu życia wolnego od przemocy,
- Wspieranie inicjatyw służących budowaniu prawidłowych postaw rodzicielskich, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień jako alternatywy zachowań destrukcyjnych,
- Rozwijanie form spędzania czasu wolnego sprzyjających wzmocnieniu więzi rodzinnych,
- Rozpowszechnianie informacji o lokalnej infrastrukturze edukacyjnej i terapeutycznej pomagającej rodzinie w rozwiązywaniu ich problemów,
- Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej,
- Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń wynikających z przemocy domowej poprzez promowanie stylu życia wolnego od przemocy,
- Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu poprzez edukację mieszkańców w zakresie występowania przemocy, jej przyczyn i negatywnych skutków wpływających na rozwój dziecka oraz możliwych sposobach radzenia sobie w sytuacji wystąpienia przemocy domowej.

IV. Doskonalenie systemu monitorowania rodzin zagrożonych przemocą

- Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą domową poprzez zapewnienie poradnictwa informacyjnego oraz wsparcia w ramach Punktu Konsultacyjnego, do którego mogą zgłaszać się osoby z rodzin, gdzie wystąpiła przemoc lub istnieje zagrożenie przemocą domową,

- Udzielenie wsparcia i pomocy rodzinom z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej (zagrożonych przemocą domową) oraz tym będących w sytuacji przemocy domowej,
- Podniesienie kompetencji i profesjonalizmu przedstawicieli podmiotów pracujących nad zmniejszeniem problemu dotyczącego przemocy domowej - doskonalenie zawodowe pracowników w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy,
- Spotkania tematyczne dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą,
- Skoordynowanie działań służb i organizacji funkcjonujących na terenie Powiatu w celu uskutecznienia działań na rzecz pomocy rodzinie w sytuacjach kryzysu, szczególnie dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową, poprzez zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych warunków do życia i rozwoju, promowanie idei opieki zastępczej w środowisku lokalnym, jak również, poprzez wspieranie form opieki zastępczej instytucjonalnej i rodzinnej, ale też tworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

6. Realizacja Programu

Program działań profilaktycznych wobec dzieci zagrożonych przemocą domową będzie realizowany w latach 2023-2027 a swoim zasięgiem obejmuje obszar Powiatu Nidzickiego.

6.1. Realizator Programu

Realizatorem programu jest samorząd powiatowy w Nidzicy, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, który będzie koordynował działania podejmowane w ramach programu.

6.2. Partnerzy Programu

Placówki Oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Kuratorzy Sądowi, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowy Ośrodek Rozwoju Edukacji, Organizacje Pozarządowe.

6.3. Zakładane rezultaty

Zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej poprzez promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w Powiecie Nidzickim. Działania podejmowane w ramach Programu będą skutkowały:

I.

- zmniejszeniem liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą,
- poprawią wydolności wychowawczej rodzin dotkniętych oraz zagrożonych przemocą domową,
- wzmocnieniem rodziny w wypełnianiu swoich zadań, a tym samym poprawie warunków rozwoju dzieci i młodzieży,
- wzrostem liczby rodzin z terenu Powiatu w sposób prawidłowy wypełniających swoje zadania,
- wzrostem poczucia bezpieczeństwa rodzin i dzieci zagrożonych przemocą domową.

II.

- zmianą postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- zwiększeniem społecznej wrażliwości i zaangażowania w przeciwdziałanie przemocy domowej,
- wzrostem świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji na terenie Powiatu,
- wzrostem poziomu świadomości wśród mieszkańców Powiatu dotyczącej zapobiegania zjawisku przemocy domowej,
- wzrostem poziomu świadomości społecznej wśród mieszkańców Powiatu dotyczącej zagrożeń wynikających ze zjawiska przemocy domowej,
- wzrostem poziomu świadomości społecznej wśród mieszkańców Powiatu w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy dla rodzin doświadczających przemocy domowej,
- wzrostem wiedzy i kompetencji osób zaangażowanych w pracę z rodziną z zakresu zjawiska przemocy domowej oraz prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich.

III.

- wzrostem dostępności specjalistycznej pomocy w zakresie rozwiązywania problemów, wynikających sytuacji kryzysowej oraz rozwijania i pogłębiania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych,
- propagowaniem pozytywnych wzorców i wartości, które przyczynić się mają do rozwoju moralnego i społecznego rodzin w Powiecie Nidzickim.

IV.

- usprawnieniem systemu pomocy osobom dotkniętym przemocą domową oraz stosującym przemoc (w tym: udzielanie profesjonalnej pomocy specjalistycznej, zwiększenie dostępności do form wsparcia),
- wzrostem liczby osób profesjonalnie zajmujących się świadczeniem usług na rzecz osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc domową a tym samym podniesienie jakości udzielanej pomocy (doskonalenie kadry działającej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej),
- zmniejszeniem skali zjawiska przemocy domowej, spadek liczby rodzin z terenu Powiatu, którym niezbędna jest pomoc w pokonywaniu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej czy w rozwiązywaniu problemów wynikających z sytuacji kryzysowej.

7. Źródła finansowania Programu

Środki na realizację niniejszego programu mogą pochodzić z różnych źródeł: budżet państwa, środki własne samorządu powiatowego, środki własne samorządów gmin oraz środków pozyskanych z różnych programów (krajowych, unijnych).

8. Monitoring i sprawozdawczość

Ewaluacja odbywać się będzie poprzez zbieranie, analizę oraz interpretację danych zebranych podczas monitoringu. Celem takich działań będzie ogólna ocena wartości Programu, która powinna dostarczyć informacji na temat jego trafności, skuteczności i efektywności. Uzyskane informacje przydatne będą przy planowaniu dalszych działań

związanych z realizacją Programu. Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Program pozostaje w ścisłej spójności z Powiatowym programem przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej w powiecie nidzickim na lata 2023-2027 i będzie wspólnie z nim monitorowany.

Program niniejszy jest dokumentem otwartym i elastycznym i może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom wynikającym z występujących potrzeb społeczności Powiatu Nidzickiego.